

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur argumenta Adversariorum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

negativum, quod constituitur vel per negationem successione, ut docet Scotus quodlib. 6. vel per negationem dependentiam ab alio, ut asserit Suarez loco supra citato: Aternitas enim, ut supra ostendimus, est formaliter duratio divini esse, quæ est aliquid reale & positivum; est enim realis & positiva permanentia in tali esse, & definitioni opponitur, quæ negatio quadam est: Ergo aternitas non constituitur per negationem, sed potius alicui negationi opponitur.

Adde quod negationes illæ dependentiæ vel successione, in quibus Scotus, & Suarez rationem formalem aternitatis constituunt, possunt convenire aliis attributis: nam negatio dependentiæ non convenit Deo formaliter, ratione aternitatis, sed ex eo quod habet esse à se, & est communis omnibus aliis perfectionibus divinis; & similiter negatio successione convenit immutabilitati, quæ etiam motu & successione caret.

Adde etiam, quod in definitione aternitatis à Boetio tradita, præter negationem termini, vel terminabilitatis, ponitur etiam positiva ratio uniformitatis & mensuræ, dicendo quod est tota simul & perfecta possessio: Ergo aternitas non est attributum negativum, sed positivum, quamvis connotet aliquam negationem, & fundet aliquem respectum rationis, sine quo non potest à nobis perfecte intelligi. Unde quando D. Thomas hic art. 1. dicit, *Sicut ratio temporis consistit in enumeratione prioris & posterioris in motu, ita in apprehensione uniformitatis eius quod est omnino extra motum, consistit ratio aternitatis*, non loquitur de enumeratione & apprehensione actuali, sed de aptitudinali, & radicali, quæ est actualis numerationis, & apprehensionis fundamentum: vel ut alii dicunt, non loquitur de apprehensione formali, sed de objectiva.

§. III.

Solvuntur argumenta Adversariorum.

148 **O**bjicies primò cum Vazque: D. Thomas in 1. dist. 19. quæst. 1. art. 1. ad 4. dicit, *Divina magnitudo nullo modo est mensurabilis, vel mensurata nec ab alio, nec à se, quia mensuratio ponit terminationem*. Ergo aternitas non habet rationem mensuræ, respectu divini esse.

Confirmatur primò: Illud quod est infinitum non potest mensurari: Sed esse divinum est infinitum in duratione, sicut in perfectione: Ergo non potest ab aternitate mensurari.

Confirmatur secundo: Omnis mensura duplicem importat imperfectionem Deo repugnantem: Prima est distinctio realis à mensurato, quia mensura & mensuratum relativè dicuntur: unde sicut si pater non distinguatur à filio, hoc ipso tollitur ratio patris; ita si mensura realiter identificetur cum mensurato, hoc ipso ratio mensuræ destruitur. Secundo mensuratum quæ tale, debet esse inferius ad mensuram; alioquin si esset ei æquale, non erit major ratio, cur illud sit potius mensuratum quam mensura: Ergo aternitas non potest esse mensura durationis esse divini.

Ad objectionem respondeo D. Thomam solum intendere, quod divina magnitudo non est mensurabilis ab alio, nec à se, tanquam à mensura formali, & excedente mensuratum: quia talis mensuræ ratio ponit terminationem in Deo, ut

A loquitur S. Doctor, non tamen intendit excludere à Deo rationem mensuræ virtualis, infinitæ, & adæquatæ ipsi mensurabili: hæc enim nullam in Deo arguit terminationem, aut imperfectionem: sicut nulla est imperfectio, quod attributa divina respiciant essentiam divinam, ut causam virtuales, & rationem à priori per quam demontrentur. Ex quo patet responso ad primam confirmationem, respondetur enim, id quod est infinitum non posse mensurari aliquâ mensurâ infinitâ, quia hæc non adæquatur infinito, neque ab aliqua mensura extrinseca, quæ sit uniformior & perfectior, quia respectu Dei, nihil perfectius esse potest, bene tamen per mensuram intrinsecam, & non miris infinitam, quam ipse Deus, sicut dicitur Deus comprehendere seipsum per suam cognitionem infinitam, & sicut bonitas infinita dicitur esse mensura amoris, quo seipsum infinite diligit.

Ad secundam confirmationem, patet etiam solutio ex supra dictis: ostendimus enim illas conditiones solum requiri ad rationem mensuræ extrinsecæ, vel formalis; non autem ad mensuram intrinsecam, aut virtuales: nam quando mensura est perfectissima, & intrinseca, ita habet rationem mensuræ, quod interdum sibi identificat ipsum mensuratum, ut constat in ipsis creaturis: tempus enim non solum est mensura motuum inferiorum, sed etiam motus primi mobilis in quo est; & ævum est mensura durationis supremi Angeli in quo est, & aliorum extra se. Unde ad exemplum de paternitate, in argumento adductum, neganda est paritas: duplex enim reperitur ratio discriminis. Prima est, quia paternitas est formaliter relatio, ac proinde essentialiter exigit realem distinctionem à correlativo; mensura autem, licet interdum fundet realem relationem ad mensuratum, non est tamen formaliter relatio. Secunda ratio discriminis sumitur ex parte fundamenti relationis patris ad filium, & mensuræ ad mensuratum; prima enim fundatur in actione generativa, unde cum de ipsa ratione actionis, sit distinctio realis à suo termino producto, relatio paternitatis non solum ratione sui, sed etiam ratione sui fundamenti, importat distinctionem realem à filio: at verò mensura antecedenter ad relationem quam fundat, non importat aliquam actionem emissivam & productivam mensurati, sed solum importat quod sit perfectissima, & uniformis in suo genere, & quod possit applicari & conjungi mensurato: unde quanto perfectior est mensura, tanto majorem requirit uniformitatem, & tanto perfectius conjungitur suo mensurato, subindeque cum aternitas sit mensura perfectissima, summe conjungitur suo proprio mensurato, ita ut habeat identitatem cum illo.

Objicies secundo: Si aternitas haberet rationem mensuræ, vel hoc ei competere respectu Dei, vel respectu creaturarum? Neutrū dici potest: Ergo rationem mensuræ non habet. Major patet, Minor etiam manifesta videtur: aternitas enim habet nimirum identitatem cum Deo, cum enim sit ipsamet Dei duratio, ab illo, ne per rationem quidem distinguitur: cum rebus verò creatis nimirum excessum, ac disproportionem; nam illa est infinita, immutabilis, indivisibilis, & tota simul; res verò creatæ, & temporales finitæ sunt, mutabiles, & successivæ, & præterito, præfenti, & futuro constant.

Confirmatur hæc secunda pars: Aternitas vel prius

prius mensurat unam partem motus & temporis, quam alteram, vel totam successiōnem temporis simul attingit. Neutrum dici potest: Ergo nullo modo potest esse mensura, saltem respectu rerum temporalium, & successiuarum. Consequētia patet, Antecedens verò probatur. Nam primum est contra rationem in mensurando, sed est tota simul possessio rei mensurata: secundum verò est contra rationem temporis, quod non potest simul coexistere secundum omnes sui partes, sed in continuo fluxu, & successiōne partium priorum, & posteriorum consistit.

152 Ad objectionem respondeo, negando Minorem, quantum ad utramque partem: aeternitas enim mensurat durationem esse divini, tanquam mensura eius homogenea, propria, & adaequata; durationes verò creatas & inferiores, ut illarum mensura inadaequata, & superexcedens.

Ad primam probationem in contrarium dicendum est, quod ipsaemet Dei duratio, secundum diversos conceptus inadaequata, habet rationem mensurati & mensurae: mensurati quidem, in quantum dicit quantitatem, seu extensionem virtuales infinitam; mensurae verò, quantum explicat summam uniformitatem, & immutabilitatem in durando. Sicut divina natura, ut eminenti quodam modo habet rationem intellectiōnis, & obiecti specificari, simul habet rationem mensurati, & mensurae, secundum diversos respectus, ut supra annotavimus.

Ad secundam probationem dicendum, quod ille excessus, ac proportio, quae inter aeternitatem, & durationes creatas reperitur, solum impedit, quod sit earum mensura homogenea, propria & adaequata; non tamen quod sit illarum mensura inadaequata, & excedens: qui excessus praecipue attenditur in duobus: primo quoad extensionem virtuales, quae est infinita, utpote carens principio & fine: secundo quantum ad modum mensurandi, quia modo immu-

tabili mensurat res temporales & successivas, nec per numerationem, aut replicationem, sicut libra mensurat pondus, & ulna pannum, sed per summam unitatem, & indivisibilitatem. Unde D. Thomas 1. contra Gent. cap. 66. *Proportio aeternitatis ad totam temporis durationem, est sicut proportio indivisibilis ad continuum: non quidem eius indivisibilis, quod terminus continui est, quod non adest cuilibet parti continui: (huius enim similitudinem habet instans temporis) sed eius indivisibilis quod extra continuum est, cuilibet tamen parti continui, sive puncto in continuo signato coexistens: nam cum tempus motum non excedat, aeternitas quae extra motum est, nihil temporis est. Rursus cum esse aeterni nunquam deficiat, cuilibet tempore, vel instanti temporis praesentatiter adest aeternitas.... Quidquid igitur in quacumque parte temporis est, coexistit aeterno quasi praesens eidem, etsi respectu alterius partis temporis sit praeteritum, vel futurum.*

Ex hoc patet responsio ad confirmationem: dicendum est enim, quod aeternitas non successivè, sed simul ex parte sui mensurat omne tempus, & res quae in illo existunt. Nec propterea est divisibilis, quia coexistit rei divisibili, nam ei non coexistit per modum adaequationis, sicut quantitas bipalmaris, altereiusdem magnitudinis commensuratur, sed per modum virtutis & continentiae eminentialis: sicut anima coexistit corpori, & Angelus loco: vel sicut centrum, quamvis indivisibile, coexistit tamen omnibus lineis, a circumferentia ad illud deductis: ut in Tractatu de scientia Dei latius exponemus, explicando modum quo futura contingencia sunt Deo praesentia in aeternitate. Agemus etiam in Tractatu de Angelis, de aëro, quod est diminuta quaedam aeternitatis participatio, existens in substantiis spiritualibus, & corporibus caelestibus. Quanam vero sit mensura visionis beatificae, declarabimus in Tractatu sequenti.

Dist. 4.
Art. 7.

Dist. 10.
Art. 10.

Dist. 11.
Art. 11.

Dist. 12.

